

Valtiovarainministeriön ehdotus valtiontalouden kehyspäättökseksi vuosille 2027—2030

4. Valtiontalous

Valtioneuvosto laatii julkisen talouden suunnitelman vaalikaudeksi ja tarkistaa sen vuosittain seuraavaksi neljäksi vuodeksi huhtikuun loppuun mennessä. Suunnitelma sisältää valtiontaloutta koskevan osan, valtiontalouden kehyspäättöksen. Julkisen talouden suunnitelman tulee perustua valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattomaan makrotalouden ennusteeseen.

Valtiovarainministeriö julkaisee ohessa 26.2.2026 valmistelutilanteen mukaisen, valtiovarainministeriön sisäiseen käsittelyyn perustuvan ehdotusluonnoksen julkisen talouden suunnitelmaan sisältyväksi valtiontalouden kehyspäättökseksi vuosille 2027—2030. Luonnoksessa ei ole voitu ottaa huomioon huhtikuussa 2026 julkaistavaa valtiovarainministeriön talousennustetta, johon lopullinen julkisen talouden suunnitelma ja valtiontalouden kehyspäättös tulevat perustumaan.

4.1. Valtiontalouden kehysääntö

Vaalikauden kehyksestä vuosille 2024—2027 päätettiin hallituksen ensimmäisessä kehyspäättöksessä 9.10.2023. Valtiontalouden kehysjärjestelmä perustuu vaalikauden ajaksi asetettavaan sitovaan, reaalisena vaalikauden kokonaiskehykseen, johon tehdään vuosittain vain tarvittavat hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakennekorjaukset. Kehysjärjestelmä perustuu ex ante -tarkasteluun, eli se rajoittaa valtion talousarvioissa budjetoitavien menojen määrää.

Menosäännön tarkoituksena on rajoittaa veronmaksajan maksettavaksi koituvien menojen kokonaismäärää sekä varmistaa valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka.

Kehysmenettely asettaa enimmäismäärän n. 85 prosentille valtion talousarviomenoista. Valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, kuten työttömyysturvan, palkkaturvan, yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen menot. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korkomenot, arvonlisäveromenot, finanssisijoitukset sekä menot, joissa valtio toimii teknisenä ulkopuoliselta saatavan rahoitusosuuden välittäjänä. Kehys ei myöskään kata valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja eikä muuta budjettivaltion ulkopuolista valtiontaloutta. Kehyksen piiriin luetaan kuitenkin Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) talous siltä osin, kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määriin.

Myös lisätalousarviot sisältyvät kehykseen, ja niille on varattu kehyksestä tietty osuus, ns. lisätalousarviovaraus. Vuosittaisissa kehyspäättöksissä asetetaan myös hallinnonalakohtaiset menokehykset mutta vain vaalikauden kokonaiskehys, eli menokatto, on sitova. Uudelleenkohdennuksia voidaan tehdä hallinnonalojen välillä. Vaalikauden kehyksen ja hallinnonalakohtaisten kehysten väliin jää lisätalousarviovarauksen ohella myöhemmin kohdennettavaksi ns. jakamaton varaus. Jos menojen taso lisätalousarvioiden jälkeen jää kehystason alle, voidaan erotus, kuitenkin enintään 200 milj. euroa, käyttää seuraavana vuonna kertaluonteisiin menoihin kehyksen estämättä.

Tässä kehyspäätöksessä hallitus toteuttaa syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä päätettyjä kehysmenoihin kohdistuvia menosäästöjä yhteensä 203 milj. eurolla v. 2027¹. Tästä syystä tässä valtiovarainministeriön ehdotuksessa on oletettu, että hallitus päättäisi kehysriihessään harkinnanvaraisesti alentaa vaalikauden kehystasoa vastaavasti 203 milj. eurolla v. 2027 kevään 2025 kehyspäätökseen nähden.

Hallitusohjelman mukainen määräaikainen investointiohjelma otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Vuonna 2027 investointiohjelmaan lukeutuvia määrärahoja sisältyy julkisen talouden suunnitelmaan 27 milj. euroa edellistä kehystä enemmän, mikä huomioidaan kehystasoa korottavana tekijänä. Kehystason nostoa pienentävät syksyn 2025 budjettiriihessä osana sopeutuskokonaisuutta päätetyt vähennykset investointiohjelman valtuuksiin ja määrärahoihin. Lisäksi osa investointiohjelman laajennuksesta rahoitetaan keväällä 2025 tehdyn kehysvarauksen puitteissa.

Venäjän hyökkäyssodan vuoksi Ukrainan tukemiseksi tarkoitettu uusi ja tilapäinen puolustusmateriaali-, siviilimateriaali- ja humanitaarinen apu katetaan kehysten ulkopuolisena. Em. kahdenvälisiin tai monenkeskisiin sopimuksiin perustuvat menot otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti. Julkisen talouden suunnitelmaan ei sisälly uusia menoja Ukrainan tukemiseksi v. 2027, johon asti vaalikauden kehys ulottuu.

Vaalikauden kehys vuodelle 2027 (vuoden 2027 hinnoin), milj. euroa

	2027
Kehyspäätös 30.4.2025	78 059
Hinta- ja kustannustasotarkistukset	1 676
Rakenteelliset tarkistukset	-248
Kehystason harkinnanvarainen alentaminen	-203
Tarkistettu vaalikauden kehystaso (ml. lisätalousarviovaraus)	79 283

4.2. Budjettitalouden menokehitys ja määrärahakehys

Budjettitalouden menojen kehitys 2027—2030

Vuonna 2027 budjettitalouden menojen arvioidaan olevan n. 91,5 mrd. euroa, joka on n. 0,7 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason kasvua vuoteen 2026 verrattuna selittävät vuoden 2027 lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset (n. 1,4 mrd. euroa). Toisaalta menoja vähentävät pääministeri Petteri Orpon hallituksen linjaamat uudistukset ja menosäästöt (n. 0,7 mrd. euroa).

Budjettitalouden menojen arvioidaan olevan kehyskaudella keskimäärin 93,9 mrd. euroa vuoden 2027 hintatasossa. Vuonna 2030 budjetin menojen arvioidaan olevan 95,2 mrd. euroa (vuoden 2027 hintatasossa), mikä on n. 3,7 mrd. euroa enemmän kuin vuodelle 2027 arvioidut menot. Menotason kasvua selittävät pääministeri Petteri Orpon hallituksen päätös kasvattaa puolustusmenot vähintään 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen (n. 2 mrd. euroa) sekä valtionvelan korkomenojen kasvu (n. 2 mrd. euroa).

¹ Luku ei sisällä hallituksen investointiohjelman valtuuksiin ja määrärahoihin kohdistuvia vähennyksiä, koska ne käsitellään jäljempänä kehysten rakennekorjausten yhteydessä.

Kehyksen ulkopuoliset menot

Kehyksen ulkopuolisten menojen arvioidaan olevan 12,7 mrd. euroa v. 2027, mikä on hieman enemmän kuin mitä vuodelle 2026 on budjetoitu. Menoja alentavat suhdanneluonteisten menojen lievä supistuminen sekä EU-elpymisvälineestä saatavien menojen päättymisen. Korkomenojen ja arvonnäisäveromäärärahojen kasvu kuitenkin selittää lievää nousua.

Kehyksen ulkopuolisten menojen kokonaistaso on kehyskaudella keskimäärin 13,7 mrd. euroa. Valtionvelan korkomenojen arvioidaan olevan 3,2 mrd. euroa v. 2026 ja nousevan asteittain liki 6 mrd. euroon vuoteen 2030 mennessä. Tämä on suurin selittävä tekijä, miksi myös kehysten ulkopuoliset menot nousevat liki 15 mrd. euroon ensi vuosikymmenen alkuun mennessä.

Kehyksen ulkopuoliset menot, mrd. euroa

	2026 (TA)	2027	2028	2029	2030
Suhdanneluonteiset menot	4,2	4	3,8	3,7	3,6
Veroperustemuutosten kompensatiot kunnille	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
EU:lta saatavia tuloja vastaavat menot	1,4	1,3	1,4	1,5	1,4
Korkomenot	3,2	3,9	4,7	5,2	5,9
Finanssisijoitukset	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Tekniset läpivirtaukset	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Arvonnäisäveromäärärahat	1,9	2,2	2,4	2,2	2,5
Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
EU-elpymisvälineen tuloilla rahoitettavat menot	0,4	0	0	0	0
Valtion tukeman asuntotuotannon korkotukimenot ja takauskorvaukset	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	12,5	12,7	13,5	14,0	14,7

Hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä rakenteelliset tarkistukset

Lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset nostavat vuosien 2027—2030 kehukseen kuuluvien menojen kokonaismäärää n. 1,4 mrd. eurolla verrattuna kevään 2025 kehyspäätökseen, kun huomioidaan vuoden 2027 hinta- ja kustannustasoon siirtymisen vaikutus. Muiden kuin lakisääteisesti tai sopimusperusteisesti indeksitarkistettavien menojen perusteella kehystasoon tehtävä hintakorjaus korottaa kehystasoa n. 0,3 mrd. euroa v. 2027.

Rakenteellisten tarkistusten vuoksi kehystaso laskee runsaat 0,2 mrd. eurolla v. 2027. Rakenteellisista tarkistuksista merkittävin on kehystason lasku n. 0,5 mrd. eurolla, koska hyvinvointialueiden jälkikäteistarkistukseen varattu määräraha ja kehysvaraus eivät ole käytettävissä muihin tarkoituksiin. Varautumista voidaan hyvinvointialueiden vuoden 2025 tilinpäätösarviotietojen valossa alentaa vuoden 2027 osalta, joten kehystasoa alennetaan vastaavasti. Rakenteelliset tarkistukset sisältävät myös hallituksen investointiohjelman määrärahatarpeen muutoksia, joista on päätetty edellisen kehyspäätöksen jälkeen. Lisäksi on tehty mm. useita menoajoitusmuutoksia sekä joitain perustemuutoksia kehysten ulkopuolisille momenteille. Kun otetaan huomioon kehukseen luettavien menojen taso tässä valtiontalouden kehyspäätöksessä, jää vuoden 2027 jakamattomaksi varaukseksi 176 milj. euroa.

Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain sekä arvio kehyksen ulkopuolisista menoista vuosina 2027—2030, milj. euroa vuoden 2027 hinta- ja kustannustasossa

	2027	2028	2029	2030
23. Valtioneuvoston kanslia	248	239	240	246
Kehysmenot	231	220	220	226
Kehyksen ulkopuoliset menot	18	19	20	20
24. Ulkoministeriö	1 174	1 101	1 101	1 111
Kehysmenot	1 065	996	996	1 007
Kehyksen ulkopuoliset menot	109	105	105	105
25. Oikeusministeriö	1 284	1 275	1 309	1 307
Kehysmenot	1 220	1 212	1 244	1 242
Kehyksen ulkopuoliset menot	64	63	65	65
26. Sisäministeriö	2 053	2 059	1 946	1 953
Kehysmenot	1 800	1 819	1 812	1 813
Kehyksen ulkopuoliset menot	253	240	134	140
27. Puolustusministeriö	6 714	7 934	8 440	8 665
Kehysmenot	5 718	6 769	7 391	7 373
Kehyksen ulkopuoliset menot	996	1 164	1 049	1 292
28. Valtiovarainministeriö	42 717	43 524	43 956	44 049
Kehysmenot	42 335	43 105	43 494	43 546
Kehyksen ulkopuoliset menot	382	419	462	503
29. Opetus- ja kulttuuriministeriö	9 110	9 095	9 002	9 004
Kehysmenot	8 982	8 969	8 877	8 878
Kehyksen ulkopuoliset menot	128	125	125	125
30. Maa- ja metsätalousministeriö	2 615	2 533	2 519	2 518
Kehysmenot	1 652	1 592	1 579	1 577
Kehyksen ulkopuoliset menot	963	941	941	941
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	3 652	3 704	3 449	3 279
Kehysmenot	2 470	2 521	2 267	2 096
Kehyksen ulkopuoliset menot	1 182	1 182	1 182	1 182
32. Työ- ja elinkeinoministeriö	2 611	2 698	2 690	2 323
Kehysmenot	2 076	2 118	1 930	1 653
Kehyksen ulkopuoliset menot	535	579	787	670
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	14 864	14 526	14 440	14 386
Kehysmenot	10 848	10 680	10 704	10 735
Kehyksen ulkopuoliset menot	4 016	3 846	3 736	3 651
35. Ympäristöministeriö	370	339	337	337
Kehysmenot	255	233	232	232
Kehyksen ulkopuoliset menot	115	106	105	105
36. Valtionvelan korot	3 943	4 650	5 237	5 907
Kehysmenot	-	-	-	-
Kehyksen ulkopuoliset menot	3 943	4 650	5 237	5 907
Pääluokat yhteensä	91 522	93 840	94 830	95 247
Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä¹	78 807	80 388	80 870	80 530
Kehyksen ulkopuoliset menot yhteensä	12 715	13 452	13 960	14 717
Vaalikauden kehys¹	79 283	-	-	-
— Hallinnonalojen kehysmenot yhteensä	78 807	-	-	-
— Lisätalousarviovaraus	300	-	-	-
— Jakamaton varaus	176	-	-	-

¹⁾ Pääluokat 21 ja 22 sisältyvät loppusummaan.

4.3. Budjettitalouden linjaukset 2027—2030

4.3.1. Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian pääluokan määrärahataso on kehyskaudella vuosittain keskimäärin n. 243 milj. euroa. Tästä valtioneuvoston kanslian toimintamenojen määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 158 milj. euroa vuodessa.

Hallinnonalan määrärahoista valtioneuvoston kanslian ja Oikeuskanslerinviraston toimintaan käytetään n. 66 %. Valtioneuvoston yhteiseen hallitusohjelman toimeenpanoon ja muihin hallituksen päättämiin keskeisiin määräaikaisiin hankkeisiin, valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan tutkimustoimintaan sekä Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenoihin käytetään n. 4 %. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkausten osuus hallinnonalan määrärahoista on n. 7 % ja muiden kulutusmenojen n. 8 %. Siirtomenojen, jotka koostuvat pääosin puoluetuista, osuus on n. 14 % ja sijoitusmenojen osuus on n. 1 %.

Valtioneuvoston toimitilasuunnitelman mukaisesti on tarkoitus toteuttaa valtioneuvoston toimitilojen peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet valtioneuvoston linnan korttelissa ja valtioneuvostokorttelissa vuosina 2024—2030. Vuokramenojen kasvu realisoituu rakennushankkeen valmistuessa. Valtioneuvoston toimitilojen uudistamisesta aiheutuu myös välttämättömiä suunnittelu-, muutto- ja kalustekustannuksia, jotka painottuvat rakennushankkeen loppupuolelle.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Osakehankintoihin ehdotetaan vuodelle 2028 miljoonan euron ja vuosille 2029—2030 kahden miljoonan euron lisäystä omistajaohjauksesta ja yhtiöjärjestelyistä aiheutuviin menoihin.

Ulkoministeriön hallinnonala

Ulkoministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 1,17 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa 1,11 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso laskee n. 17 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 14 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahasoon vaikuttavat erityisesti hallituksen syksyllä 2025 päättämät lisätoimet sekä YK:n rauhanturvajoukkojen Suomen maksuosuuden ja valuuttakurssimuutosten vaikutukset ulkoministeriön maksamiin jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin.

Kehyskauden lopussa hallinnonalan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 26 %, kriisinhallinnan 5 %, kansainvälisen kehitysyhteistyön 58 % ja muiden menojen 11 %. Kehyskauden lopussa kehitysyhteistyömäärärahojen arvioidaan alenevan 0,31 prosenttiin suhteessa bruttokansantuloon.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Ulkoministeriön talonrakennusmomentille vuoden 2026 talousarviossa yritystukisäästön uudelleenkohdennuksena osoitettu vähennys, 1,2 milj. euroa, kohdennetaan v. 2027 alkaen siviilikriisinhallinnan ja rauhanvälityksen määrärahoihin.

Varsinaisen kehitysyhteistyön rahoitusta vähennetään osana hallituksen syksyn 2025 lisätoimia 20 milj. euroa vuodessa siten, että säästö ei kohdennu kotimaisille kansalaisjärjestöille. Humanitaariseen katastrofiapuun kohdennetaan 20 milj. euron lisäys syksyn 2025 budjettiriihessä päätetyn mukaisesti.

Libanonin kriisihallintaoperaation päättyminen vähentää sotilaallisen kriisihallinnan määrärahatarvetta 5 milj. euroa v. 2027 ja 10 milj. euroa vuosina 2028—2030.

Oikeusministeriön hallinnonala

Oikeusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella n. 1,3 mrd. euroa, josta vaalimenot ovat n. 3,2—35,5 milj. euroa riippuen eri vuosina järjestettävistä vaaleista.

Pääluokan määrärahataso muodostuu enimmiltä osin oikeudenhoidon toimintamenoista (kehyskaudella keskimäärin 82 %). Oikeusministeriön pääluokan määrärahoista tuomioistuimien osuus on 28,9 %, rangaistusten täytäntöönpanon 25,9 %, oikeuspalveluiden 14,8 %, ministeriön ja hallinnon 14,0 %, ulosoton 8,8 %, syyttäjien 5,1 % ja vaalimenojen 2,6 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoituksen vahvistamiseen osoitetaan 1,9 milj. euron lisäys vuodesta 2027 lukien rikosuhrimaksujen korottamisen myötä.

Sisäministeriön hallinnonala

Sisäministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin n. 2,0 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa pääluokan määrärahoista 9 % kohdistuu hallintoon, 60 % poliisitoimeen, 18 % Rajavartiolaitoksen toimintaan, 6 % pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan sekä 8 % maahanmuuton menoihin.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen eli ns. maahanmuuton paktin kansalliseen yhteisvastuusitoumukseen esitetään 8,5 milj. euron vuotuista kehysvarausta vuodesta 2027 alkaen.

Puolustusministeriön hallinnonala

Puolustusministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 6,7 mrd. euroa ja kehyskauden lopussa 8,7 mrd. euroa. Hallinnonalan määrärahoista käytetään puolustuspolitiikkaan ja hallintoon n. 15 %, sotilaalliseen maanpuolustukseen n. 84 % ja sotilaalliseen kriisinhallintaan n. 1 %.

Suomi on sitoutunut Naton yhteisesti määrittämään puolustusmenositoumukseen, joka on viisi prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) vuoteen 2035 mennessä. Sitoumus muodostuu 3,5 prosentin BKT-osuudesta puolustusmenoihin ja 1,5 prosentin osuudesta laajemmin puolustukseen ja turvallisuuteen liittyviin investointeihin. Pääluokka 27. sisältyy 3,5 prosentin laskentaan.

Puolustusvoimien toimintamenojen ja puolustusmateriaalihankintojen voimassa olevat tilausvaltuudet ovat yhteensä n. 9,8 mrd. euroa. Kehyskaudella Puolustusvoimien toimintamenoihin ja puolustusmateriaalihankintoihin suunnitellaan uusia tilausvaltuuksia yhteensä n. 4,9 mrd. euroa siten, että hankkeet jatkuvat vuoteen 2036 asti.

Puolustusvoimien toimintamenoihin (pl. henkilöstömenot), puolustusmateriaalihankintoihin ja sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin (pl. henkilöstömenot) tehdään vuosittain vakiintuneen käytännön mukaiset kustannustasotarkistukset. Lisäksi hävittäjähankinnan määrärahoihin tehdään vuosittainen indeksikorjaus sekä ostovoimatarkistus.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Puolustusvoimien määrärahoja nostetaan asteittain siten, että v. 2030 puolustusmenot ovat arviolta kolme prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2030 määrärahataso on 165 milj. euroa korkeampi kuin se oli edellisessä kehyspäätöksessä v. 2029.

Määrärahoihin sisältyy uusina menoina lisätalousarvioiden yhteydessä tehtyjä päätöksiä Ukrainaan luovutetun materiaalin kompensoimisesta Puolustusvoimille yhteensä 64 milj. eurolla vuosina 2028—2030.

Puolustusministeriön tehtävä- ja henkilöresursseja kasvatetaan 1,0 milj. euroa siirtona Puolustusvoimien toimintamenoihin kohdennetuista määrärahoista.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Valtiovarainministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa 42,7 mrd. euroa ja kehyskauden lopussa 44,0 mrd. euroa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee 500 milj. euroa kehyskauden alussa ja 1,6 mrd. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatason kasvu kehyskauden lopussa aiheutuu EU-jäsenmaksun noususta sekä hyvinvointialueiden rahoituksen kasvusta.

Hallinnonalan määrärahoista hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoituksen osuus on 64 %, kuntien tukemisen osuus 10 %, valtion maksamien eläkkeiden ja korvausten 14 %, EU:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen maksuosuuksien 8 % ja Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavien maksujen 0,8 %. Pääluokan määrärahoista ministeriön ja virastojen toimintamenojen osuus on 2,2 % ja hallinnonalan arvonlisäveromenojen osuus 0,4 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Tullin toimintamenoihin osoitetaan kehyskaudella vuosittain 3,0 milj. euroa Tulliselvitysjärjestelmän pysyvien ICT-menojen kasvuun.

Rahoitusvakausvirastolle osoitetaan kehyskaudelle vuosittain 1,2 milj. euroa Suomen huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen.

Hyvinvointialueiden talous

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on 27,8 mrd. euroa vuodelle 2027. Rahoituksen taso nousee v. 2027 edelliseen kehyspäätökseen verrattuna n. 0,43 mrd. euroa. Nousua selittää erityisesti hyvinvointialueiden rahoituksen indeksitarkistus vuodelle 2027 (2,74 %), joka kasvattaa rahoituksen määrää 718 milj. eurolla. Rahoituksen tasoa korottavat myös aiemmin päätetyistä tehtävämuutoksista syntyvistä säästöistä luopuminen, kuten vaikuttavuuden kehittäminen palvelujärjestelmässä 58 milj. euroa v. 2027 ja 108 milj. euroa vuodesta 2028 alkaen, sosiaalihuollon palveluvalikoiman säästön aleneminen 50 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten hallinnollisen työn vähentäminen 10 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen. Lisäksi sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen kokonaisuuden uudistamiseen liittyvä säästö on huomioitu 4 milj. euroa aiemmin päätettyä alempana vuoden 2027 osalta. Rahoituksessa on huomioitu myös valtion vuoden 2026 talousarvion valmistelun yhteydessä päätettyjen hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien muutokset tarkentuneine vaikutusarvioineen sekä vuoden 2026 indeksikorotuksen ja palvelutarpeen kasvuarvion tarkentuminen. Vuoden 2026 budjettilakeihin perustuva tehtävämuutosten vaikutus on yhteensä 19,54 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen.

Rahoituksen tasoa alentaa toisaalta vuotta 2025 koskeva rahoituksen jälkikätestarkistus, joka maksetaan osana vuoden 2027 rahoitusta. Vuoden 2025 ennakoitua maltillisempi kustannuskehitys vähentää jälkikätestarkistuksen määrää hyvinvointialueiden rahoituksessa v. 2027 n. 321 milj. eurolla suhteessa edelliseen kehyspäätökseen. Päivitetty oletus alueiden tulevasta kustannuskehityksestä sen sijaan kasvattaa jälkikätestarkistuksen määrää v. 2028 n. 231 milj. eurolla, v. 2029 n. 120,8 milj. eurolla ja vähentää sitä 90 milj. eurolla v. 2030 suhteessa edelliseen kehyspäätökseen. Vuoden 2027 rahoituksen tasoa alentaa myös se, että ensihoidon matkojen järjestämisvastuun siirron toimeenpano lykkääntyy edelleen vuoteen 2028. Vaikutus vuoden 2027 rahoitukseen on -119,7 milj. euroa.

Lisäksi palvelutarpeen kasvuarvion tarkentumiseen perustuen rahoitusta vähennetään 0,4 milj. euroa v. 2028 ja 0,8 milj. euroa v. 2029 suhteessa edelliseen kehyspäätökseen. Samalla rahoitusta lisätään palvelutarpeen kasvuun perustuen 215,3 milj. euroa v. 2030. Siirtymätaustan tarkentumisen vuoksi rahoitusta lisätään 8,9 milj. eurolla v. 2027 ja 11,0 milj. eurolla vuodesta 2028 alkaen.

Kehyskauden lopulla v. 2030 valtion yleiskatteinen rahoitus on n. 28,0 mrd. euroa vuoden 2027 hintatasossa.

Hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmää ollaan edelleen kehittämässä. Lausunnolla olevaan hallituksen esitykseen sisältyvät toimet on huomioitu negatiivisena kehysvarauksena ja tullaan huomioimaan hyvinvointialueiden rahoituksessa myöhemmässä vaiheessa.

Hyvinvointialueiden mahdollisia lisärahoitustarpeita ei ole ennakoitu ja lisärahoitukseen on varattu 1 milj. euron arviomääräraha.

Kuntatalous

Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on n. 3,5 mrd. euroa v. 2027, 3,7 mrd. euroa vuosina 2028—2029 ja 3,6 mrd. euroa v. 2030. Lisäys edelliseen kehyspäätökseen verrattuna on n. 9 milj. euroa v. 2027. Muutos johtuu pääasiassa valtionosuudesta vähennettävän perustoimeentulotuen kuntien rahoitusosuuden kasvusta (n. -160 milj. euroa), vuoden 2026 valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen muuttumisesta (n. 57 milj. euroa), vuoden 2027 indeksitarkistuksesta (n. 86 milj. euroa) sekä ministeriöiden valtionosuustehtäviä koskevista muutosehdotuksista (n. 32 milj. euroa). Valtionosuuden laskentatekijöiden muutoksista aiheutuva vaikutus vuodelle 2027 on yhteensä n. -8 milj. euroa. Vuonna 2026 määräaikaisena tehty 75 milj. euron vähennys peruspalvelujen valtionosuuteen toteutetaan vuodesta 2027 alkaen pysyvästi valtionosuusprosenttia vähentämällä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin n. 9,1 mrd. euroa. Kehyskauden alussa määrärahoista 10 % kohdistuu varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen, 16 % toisen asteen koulutukseen, 45 % korkeakoulutukseen ja tutkimukseen, 15 % opintotukeen, 6 % taiteeseen ja kulttuuriin, 3 % liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön sekä 5 % hallintoon, kirkollisasioihin ja toimialan yhteisiin menoihin.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Harrastamisen Suomen mallin toimeenpanoon kohdennetaan 5 milj. euron pysyvä tasokorotus vuosia 2025 ja 2026 koskevien päätösten jatkona.

Esi- ja perusopetuksen valmistavan opetuksen menoihin esitetään 13 milj. euron lisäystä vuodelle 2027, koska Ukrainasta paenneiden auttamiseen kohdistuvat menot eivät ole laskeneet ennakoidussa aikataulussa.

Kotoutumispalvelu-uudistuksen yhteydessä kotoutumiskoulutuksen rahoitus siirretään hallitusohjelman mukaisesti yhteen kanavaan. Muutoksen myötä vapaalle sivistystyölle kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämiseen kohdistettu erillinen valtionosuusrahoitus poistuu. Muutoksen siirtymäajaksi esitetään 2,3 milj. euroa vuosille 2027 ja 2028 siirtona työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta vahvistamaan vapaan sivistystyön järjestäjien mahdollisuuksia osallistua kotoutumis- ja lukutaitokoulutukseen uuden mallin mukaisessa järjestelmässä.

Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Koulutus- ja osaamistason nostoon kohdennetaan kertaluonteisesti yhteensä 100 milj. euron lisäpanostus vuosina 2026–2028 osana hallituksen investointiohjelman. Kehyskaudelle eli vuosille 2027 ja 2028 tästä kohdistuu yhteensä 70,5 milj. euroa. Lisärahoitusta suunnataan kertaluonteiseen aloituspaikkojen lisäykseen v. 2026 ja tästä aiheutuviin opintotukimenoihin sekä kolmevuotisen avoimen korkeakoulun opintoseteli-pilotin toteuttamiseen. Korkeakoulujen lisäaloituspaikat kohdennetaan talouskasvua tukeviin tutkintoihin.

Hallitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella esityksen opintotuen uudistamisesta. Tavoitteena on turvata opiskeluaikainen toimeentulo, vahvistaa opintotuen kannustinelementtejä sekä tukea opintojen läpäisyä tavoiteajassa. Opintotuki uudistus on kustannusneutraali.

Paimion parantolan ylläpitoon, peruskorjaukseen ja toimitilojen kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin osoitetaan kehyskaudella yhteensä 8,5 milj. euroa. Hankkeelle on osoitettu vuoden 2026 täydentävässä talousarviossa 10 milj. euron valtuus ja 1,5 milj. euron määräraha.

Hallituksen investointiohjelmaan keväällä 2025 lisätylle Garden Helsinki -hankkeelle osoitetaan 35 milj. euron ehdollinen investointirahoitus valtuutena vuodelle 2027. Valtuuden maksatukseen on varattu 8,75 milj. euron määräraha vuosittain vuosina 2027–2030.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 2,62 mrd. euroa ja kehyskauden lopussa 2,52 mrd. euroa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso kasvaa n. 11 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 1 milj. euroa kehyskauden lopussa. Merkittävä osa pääluokan määrärahoista liittyy Suomen CAP-suunnitelman 2023–2027 toimeenpanoon. Vuonna 2028 alkaa EU:n rahoituskausi 2028–2034, jota koskevasta kansallisesta ja EU-rahoituksesta päätetään myöhemmin. Vuosien 2028–2030 tukimomenttien teknisenä mitoitusperusteena on käytetty vuosien 2023–2027 keskimääräistä vuotuista määrärahatasoa.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään maa- ja elintarviketalouteen n. 66 %, maaseudun kehittämiseen n. 19 %, luonnonvaratalouteen ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen n. 7 %, hallintoon ja tutkimukseen n. 6 % sekä maanmittaukseen ja asunto-osakkeiden kirjaamiseen n. 2 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Sika-alan salmonellavahinkorahaston kertaluonteiseen pääomitukseen kohdennetaan 10 milj. euroa v. 2027.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokan määrärahat ovat kehyskaudella keskimäärin 3,5 mrd. euroa. Pääluokan määrärahoista valtaosa, keskimäärin noin 53 %, käytetään liikenne- ja viestintäverkkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Liikenteen ja viestinnän palvelujen osuus on noin 24 % ja hallinnonalan virastojen toimintamenojen sekä toimialan yhteisten menojen osuus noin 23 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Miehistötukien arviomäärärahan kehystasoa nostetaan 9 milj. eurolla 98 milj. euroon aluskannan muutoksista ja lisäyksistä johtuen.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 2,61 mrd. euroa ja kehyskauden lopussa n. 2,32 mrd. euroa. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso laskee nettomääräisesti n. 44 milj. euroa kehyskauden alussa ja nousee n. 38 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoa alentavat uusiutuvan energian tuotantotuen väheneminen, vientiluottojen korkotuen ja suojausmenojen väheneminen, kotoutumisen edistämisen määrärahojen tarkistukset sekä toimintamenoihin kohdistuvat säästöpäätökset. Määrärahatasoa puolestaan lisäävät Huoltovarmuuskeskuksen toiminnan budjetointi valtion talousarvioon ja Ukrainaan myönnettävien vientitakuiden tappiokorvaukset.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään vuoden 2027 tasolla uudistumiseen ja vähähiilisyyteen 46 %, työllisyyteen ja yrittäjyyteen 19 %, yritysten erityisrahoitukseen 3 %, kotoutumiseen ja kansainväliseen osaamiseen 7 % sekä hallintoon 26 %.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Hallituksen syksyllä 2025 päättämien lisätoimien mukaisesti Business Finlandin muita kuin T&K-tukia vähennetään 15 milj. eurolla vuositasolla. Myös alueellista kuljetustukea leikataan syksyn 2025 lisätoimien mukaisesti vuosittain 1,6 milj. eurolla.

Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi vuosille 2028 ja 2029 ehdotetaan yhteensä 20 milj. euron määräraha vientitakuiden luottotappiokorvauksia varten.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskauden alussa n. 14,9 mrd. euroa ja se laskee kehyskauden lopussa n. 14,4 mrd. euroon. Edelliseen kehyspäätökseen verrattuna määrärahataso nousee n. 257 milj. euroa kehyskauden alussa ja n. 2 milj. euroa kehyskauden lopussa. Määrärahatasoon vaikuttavat mm. valtiovarainministeriön kokonaistaloudellisen ennusteen suhdannekehitys sekä eduskunnan päätösperäiset muutokset ja hallituksen linjaamat uudistukset.

Hallinnonalan määrärahoista käytetään kehyskaudella eläkemenoihin n. 38 %, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen n. 28 %, sairausvakuutukseen n. 13 %, työttömyysturvaan n. 12 %, sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen n. 3 % ja avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen n. 2 %. Muihin pääluokan lukuihin käytetään kuhunkin 0,3—1,1 % pääluokan määrärahoista.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen investointeihin varataan 37,9 milj. euroa vuodelle 2027. Lisäksi edellisen kehyspäättöksen mukaisesti kehyskaudella on varauduttu ko. toiminnan ylläpitoon.

Kansaneläkelaitoksen (Kela) järjestelmäkokonaisuudistuksen (Eepos-ohjelma) hankkeiden rahoitukseen ehdotetaan vuosille 2028—2030 yhteensä 31,8 milj. euron lisäystä. Määräraha on osa valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä uudistukseen osoitettua 233 milj. euron valtuutta. Ohjelma uudistaa Kelan etuuskäsittelyn järjestelmät, merkittävät etuuskäsittelyn tukijärjestelmät, sähköiset asiointipalvelut sekä tiedonvaihdon järjestelmät vuosina 2025—2035.

Kelan tiedonvaihdon edistämisen arvioidaan vähentävän etuusmenoja täysimääräisesti vuodesta 2027 alkaen 4,1 milj. euroa, josta valtion osuus on 3,9 milj. euroa. Uudistuksen tavoitteena on sosiaaliturvaetuuksien virheellisten maksujen ja väärinkäytösten vähentäminen sekä henkilötietojen sähköisen ja turvallisen käsittelyn edistäminen.

Ensihoidon matkojen (ml. kiireettömät ambulanssikuljetukset) rahoitusvastuu ehdotetaan siirrettäväksi hyvinvointialueiden vastuulle vuoden 2028 alusta. Sairausvakuutuslain mukainen matkaomavastuu muuttuu terveydenhuollon asiakasmaksuksi ensihoitopalvelusta. Sairausvakuutuksesta siirretään 121 milj. euroa siten, että vakuutettujen rahoitusosuus kanavoidaan valtiolle. Hyvinvointialueille siirretään 118 milj. euroa, Rajavartiolaitokselle 0,4 milj. euroa ja FinnHEMSille 1,7 milj. euroa. Lisäksi Ahvenanmaalle maksettaviin korvauksiin varataan 0,8 milj. euroa.

Työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen toteutukseen ehdotetaan nettomääräisesti 0,7 milj. euroa valtion osuutena vuodesta 2029 alkaen. Työttömyysturvan yhdistelmävakuutus parantaisi monimuotoisesti työllistyvien työttömyysaikaista toimeentuloa ja vähentäisi näin ollen tarvetta toimeentulotukeen ja yleiseen asumistukeen.

Työkyvyttömyyseläkkeen ja työansioden yhteensovittamiseksi valmistellaan ns. joustomalli. Mallin arvioidaan vähentävän etuusmenoja 1,4 milj. euroa vuoden 2028 alusta lukien. Mallin tavoitteena on mahdollistaa työkyvyttömyyseläkkeen saajille joustava työskentely eläkkeen rinnalla sekä työhön paluun kokeileminen niin, että laissa säädettävät ansaintarajat voisivat kalenterivuoden aikana ylittyä tietyllä määrällä ilman vaikutusta maksettavan eläkkeen määrään.

Yleistukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilapäisen suojelun perusteella myönnetyllä oleskeluluvalla maassa oleva työtön työnhakija voisi olla oikeutettu yleistukeen tai kotoutumistukena maksettavaan yleistukeen, vaikka hän ei olisi täyttänyt työttömyysturvalain mukaista työssäoloa. Muutoksen kustannusvaikutus valtiolle olisi nettomääräisesti 0,5 milj. euroa v. 2027.

Turvakotien paikkamäärien lisäämiseen varataan vuosittainen 3,45 milj. euron lisämääräraha vuoden 2026 talousarvion mukaisesti, jolloin vuosittainen rahoituksen taso nousee 31 milj. euroon.

Vankiterveydenhuollossa korvaushoidon ja ADHD-arviointien järjestämiseksi ja toteuttamiseksi ehdotetaan yhteensä 1,6 milj. euron lisäystä kehyskaudelle.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa on huomioitu useampia muita aiempien säästöpäätösten tarkistamisia, joista pääosa on huomioitu jo vuoden 2026 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Ympäristöministeriön pääluokassa budjettitalouden määrärahojen kokonaistaso on 370 milj. euroa v. 2027 ja 337 milj. euroa v. 2030. Kehyskauden lopussa määrärahoista 43 % kohdistuu ympäristön- ja luonnonsuojelumenoihin, 24 % toimintamenoihin ja 33 % asumiseen ja rakentamiseen liittyviin menoihin, joihin sisältyvät valtion tukeman asuntorakentamisen tuet ja avustukset.

Keskeisimmät uudet päätökset ja muutokset

Pääluokassa ei ole merkittäviä muutoksia.

4.4. Budjettitalouden tulot

Budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 78,9 mrd. euroa v. 2027. Verotulojen osuus budjettitalouden varsinaisista tuloista on kehyskaudella keskimäärin n. 90 %. Kehyskauden lopulla budjettitalouden tulojen arvioidaan olevan 85,5 mrd. euroa, josta verotulojen osuuden arvioidaan olevan 77 mrd. euroa. Verotulot kasvavat kehyskaudella keskimäärin 3,1 % vuodessa. Verotuloennuste perustuu valtiovarainministeriön talven 2025 ennusteen mukaiseen keskipitkän aikavälin arvioon kokonaistaloudellisesta kehityksestä.

Veroperustemuutokset

Pääministeri Orpon hallitus tavoittelee veropolitiikallaan kotitalouksien ostovoiman kohentumista, työnteon kannustimien parantumista ja talouskasvun edellytysten vahvistumista. Hallitusohjelman mukaan hallituksen veropolitiikka kannustaa työnteeseen ja yrittäjyyteen sekä tukee kotimaista omistajuutta. Hallitusohjelmaan sisältyvien verotoimien lisäksi hallitus päätti julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi kevään 2024 kehysriihen yhteydessä julkista taloutta vahvistavista uusista verotoimista. Lisäksi kevään 2025 kehysriihen yhteydessä hallitus päätti useista verotoimista talouskasvun tukemiseksi sekä veronkiristyksistä kasvutoimien rahoittamiseksi. Myös syksyn 2025 budjettiriihen yhteydessä päätetty sopeutuskokonaisuus sisältää verotoimia.

Pieni- ja keskituloisten työn verotusta kevennetään yhteensä 225 milj. eurolla v. 2027. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasolla. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuosien 2028—2030 ennusteeseen.

Yhteisöverokantaa alennetaan kahdella prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin v. 2027. Ilmastoneutraaliin talouteen tähtäviä investointeja tuetaan v. 2025 myönnettyllä verohyvityksellä ja uudella vuodesta 2026 alkaen myönnettävällä verohyvityksellä.

Verotuloja kasvattavat kehyskaudella verotuksen vertailutietoja koskevan sääntelyn kehittäminen, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto ja tupakkaveron korotus. Lisäksi jäteveron veropohjaa laajennetaan uusiin hyötykäyttökelpoisiin kaatopaikoille toimitettaviin jätteisiin. Myös rahapelijärjestelmän uudistuksen yhteydessä tapahtuva arpajaisveron korotus sekä Veikkauksen yhteisöverovapauden poisto lisäävät verotuloja.

Kehyskaudella verotuloja vähentäviä veroperustemuutoksia ovat liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron alentaminen, lahjoitusvähennyksen laajentaminen, osakesäästötilin enimmäistalletusmäärän nostaminen, korkovähennysrajoituksen poikkeus huoltovarmuuskriittisille infrastruktuurihankkeille sekä perintöveron maksuaikaan ja viivästyskorkoon tehdyt muutokset.

Nollapäästöisten työsuhteautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuoteen 2029 saakka. Valtion budjetin tulopuoleen vaikuttavien veroperustemuutosten lisäksi valtion budjetin menoihin lisäävästi kehyskaudella vaikuttaa heinäkuussa 2026 voimaantuleva sähköveronpalautus palvelinkeskuksille.

Keskeisten veroperustemuutosten vaikutus valtion verotuottoon vuositasolla, vuotuinen muutos, milj. euroa

	2027	2028	2029	2030
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-724	-736	-726	-726
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen	-93			
Pieni- ja keskituloisten verotuksen keventäminen	-113			
Vertailutietoja koskevan sääntelyn kehittäminen	40	35		
Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poistaminen	54			
Lahjoitusvähennyksen laajentaminen	-10			
Osakesäästötilin enimmäissäästö määrän nostaminen 100 000 euroon	-5			
Yhteisöverokannan alentaminen kahdella prosenttiyksiköllä	-675	-125		
Ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille vuonna 2025 myönnettävä verohyvitys		-50	-50	
Ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville investoinneille vuodesta 2026 alkaen myönnettävä verohyvitys			-75	-75
Korkovähennysrajoituksen poikkeus huoltovarmuuskriittisille infrastruktuurihankkeille	-20			
Tupakkaveron korotus	50			
Polttoaineverotuksen CO ₂ -komponentin keventäminen	-50			
Jäteveron veropohjan laajentaminen	10			
Perintöveron maksuajan pidennys ja korkomarginaalin alentaminen	1		-2	
Rahapeliuudistukseen liittyvät verotulojen muutokset	125	81		

Verotulojen kehitys 2027—2030

Ansio- ja pääomatuloveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 4,8 % kehyskaudella. Ansiotuloveroennuste perustuu ennusteisiin veronalaisten ansio- ja pääomatulojen kehityksestä. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 4,1 % vuodessa, eläketulojen keskimäärin 3,1 % ja pääomatulojen keskimäärin n. 3,9 % vuodessa. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoon vaikuttavat myös edellä esitetyt veroperustemuutokset.

Yhteisöveron tuoton arvioidaan supistuvan kehyskaudella keskimäärin n. 0,8 % vuodessa. Yhteisöveron tuottoennuste pohjautuu kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämäennusteeseen kehitykseen. Tämän lisäksi yhteisöveron tuottoon vaikuttaa yhteisöverokannan alentaminen vuoden 2027 alusta.

Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan v. 2027—2030 keskimäärin 3,8 %. Kasvuennuste perustuu pääosin kotitalouksien kulutusmenojen kehitykseen. Arvonlisäveron tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella veropohjan mukaisesti. Arvonlisäverotuottoihin vaikuttavat verokantojen muutokset tulivat voimaan vuoden 2026 alussa ja sitä ennen.

Valmisteverojen tuoton arvioidaan kokonaisuudessaan laskevan kehyskaudella keskimäärin 1,8 % vuodessa. Laskua selittää erityisesti energiaverotuottojen pieneneminen, joka on keskimäärin 3,3 % vuodessa. Valmisteverotuottoja alentavat verollisen kulutuksen väheneminen sekä polttoaineverotuksen alentaminen ja esimerkiksi kevyemmin verotettujen uusiutuvien polttoaineiden osuuden kasvaminen.

Rekisteröinnin yhteydessä kerättävän **autoveron** tuoton arvioidaan alenevan keskimäärin 12,7 % vuodessa. Autoveron tuoton alenemiseen vaikuttaa ennen kaikkea sähköautojen myyntiosuuden odotettu kasvu. Liikennekäytössäoloajalta kannettavan **ajoneuvoveron** tuoton arvioidaan alenevan keskimäärin 1,1 % vuodessa johtuen autokannan keskimääräisen hiilidioksidipäästöarvon laskusta.

Varainsiirtoveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin n. 3,9 % kehyskaudella. Varainsiirtoverolain mukaan valtiolle suoritetaan varainsiirtoveroa kiinteistön ja arvopaperin omistusoikeuden luovutuksesta. Varainsiirtoverokanta kiinteistön luovutuksessa on 3 %. Arvopaperin esim. liikeosakkeen ja asunto-osakkeen luovutuksessa verokanta on 1,5 %.

Muut budjettitalouden tulot

Valtion saamat sekalaiset tulot ovat keskimäärin 7 mrd. euroa vuosina 2027—2030. Sekalaisten tulojen suurin yksittäinen erä on eläkemenojen rahoittamiseksi Valtion eläkerahastosta tehtävät siirrot. Kehyskauden aikana siirrolla rahoitettava osuus eläkemenoista nousee 44 prosentista v. 2027 45 prosenttiin v. 2028 rahastolle asetetun rahastointitavoitteen täytyttyä.

Hallitus on lisäksi kaksi kertaa päättänyt kasvattaa edellä mainittua talousarviosiirtoa. Siirtoa korotettiin 1,2 prosenttiyksiköllä vuodesta 2026 alkaen, ja v. 2027 talousarviosiirtoa korotetaan tilapäisesti 18,7 prosenttiyksiköllä. Syksyllä 2025 budjettiriihen yhteydessä päätettyjen talousarviosiirron korotusten voi arvioida vastaavan vielä edellisten lisäksi n. 1,8 prosenttiyksikön pysyvää korotusta talousarviosiirtoon vuodesta 2027 alkaen. Näin ollen talousarviosiirto on 65,7 % v. 2027 ja 48 % vuodesta 2028 alkaen

Toinen merkittävä erä sekalaisissa tuloissa on päästöoikeuksien huutokauppatulot. Tulojen taso nousee keskimäärin n. 0,7 mrd. euroon vuosille 2028—2030, kun ETS2 (EU:n yhteinen polttoaineen päästökauppa) astuu voimaan vuoden 2028 alusta. EU:sta saatavat tulot ovat keskimäärin 1,3 mrd. euroa kehyskaudella.

Valtion saamien osinko- ja osakkeiden myyntitulojen arvioidaan olevan keskimäärin 1,2 mrd. euroa v. 2027—2030. Vuodelle 2026 budjetoituun nähden arviota alentaa hallituksen investointiohjelman päättyminen.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden varsinaisista tuloista vuosina 2026—2030, mrd. euroa

	2026	2027	2028	2029	2030	2027—2030 keskim. vuosimuutos, %
	budjetoitu					
Verotulot yhteensä	68,2	69,0	71,7	74,6	77,0	3,1
— ansio- ja pääomatuloverot	26,5	27,2	28,8	30,4	32,0	4,8
— yhteisövero	5,8	5,3	5,4	5,5	5,6	-0,8
— arvonnalisävero	23,7	24,6	25,6	26,8	27,6	3,8
— valmisteverot	6,6	6,6	6,4	6,3	6,2	-1,8
— muut verotulot	5,6	5,3	5,5	5,6	5,7	0,8
Sekalaiset tulot ¹	10,1	7,8	6,9	6,6	6,6	-9,7

	2026	2027	2028	2029	2030	2027—2030 keskim. vuosimuutos, %
	budjetoitu					
Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	3,1	2,1	1,9	1,8	1,8	-11,9
— Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot	2,3	1,2	1,3	1,3	1,2	-11,3
Tulot yhteensä²	81,5	78,9	80,6	83,2	85,5	1,3

¹⁾ Vuoden 2026 sekalaiset tulot sisältävän lakkautetun Valtion asuntorahaston kassan kertaluonteisen tuloutuksen budjettiin.

²⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

4.5. Valtion budjettitalouden tasapaino ja velka

Valtion budjettitalouden alijäämän arvioidaan olevan 12,6 mrd. euroa v. 2027, mikä on 1,9 mrd. euroa enemmän kuin vuodelle 2026 (ml. ensimmäinen lisätalousarvioesitys) on budjetoitu. Vuoden 2026 alijäämää pienentää kertaluonteisesti n. 2,3 mrd. eurolla Valtion asuntorahaston jäljellä olevan kassan tulouttaminen valtion budjettiin rahaston lakkautuksen yhteydessä. Tuloutus ei vähennä valtion ja julkisen talouden velkaantumista. Ilman kertaluonteista tuloutusta vuoden 2026 alijäämä olisi 13,1 mrd. euroa.

Vuonna 2028 alijäämän arvioidaan olevan 15,3 mrd. euroa, mistä se kasvaa 16,0 mrd. euroon kehyskauden lopussa. Alijäämä on vuosina 2027—2029 keskimäärin 3,2 mrd. euroa suurempi kuin kevään 2025 kehyspäätöksessä. Alijäämää on kasvattanut etenkin verotuloarvioiden aleneminen, minkä vaikutus on 2,7 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla ja pienempi sen jälkeen. Muita tekijöitä, jotka ovat kasvattaneet alijäämää viime kehykseen verrattuna, ovat mm. päästökauppatulotarvion aleneminen, palkkauksen tarkistukset sekä arviomäärärahojen, kuten valtionvelan korkomenojen ja EU-maksujen, kasvu.

Vuosittaisten korkomenojen arvioidaan nousevan vuodelle 2027 arvioidusta 3,9 mrd. eurosta kehyskauden loppuun mennessä 5,9 mrd. euroon. Valtiovarainministeriön joulukuun 2025 kokonaistaloudellisessa ennusteessa pitkien korkojen arvioidaan alenevan hieman kehyskauden alun 2,9 prosentista 2,8 prosenttiin v. 2030. Lyhyiden korkojen ennakoidaan pysyvän 2 prosentissa. Korkomenojen kasvua ylläpitää valtiontalouden suuri alijäämä.

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan n. 213 mrd. euroa vuoden 2027 lopussa, mikä on 70½ % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtionvelan määrän arvioidaan kasvavan n. 60 mrd. eurolla v. 2027—2030. Vuoden 2030 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan n. 260 mrd. euroa, mikä on 77 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tasapainosta vuosina 2026—2030, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	TA 2026 + LTAE	2027	2028	2029	2030
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä ¹	80,5	78,9	80,6	83,2	85,5
Budjettitalouden arvioidut menot yhteensä, käyvin hinnoin ²	91,3	91,5	95,9	99,0	101,5
Arvio budjettitalouden tasapainosta	-10,8	-12,6	-15,3	-15,8	-16,0
Valtionvelka suhteessa BKT:hen, %	69	70½	73	75	77

¹⁾ Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut.

²⁾ Menot on muutettu käypähintaiseksi valtiovarainministeriön valtionmenojen hintaindeksiennusteella, joka antaa suuntaa antavan arvion hintakehityksestä kehyskaudella.